

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb

MEDLEMSTIDNING HÖSTEN 2020

Militär närvaro
i Ulricehamn ...

Släkten von Frick's vapensköld

Den medeltida ödegården Solberga
Glimtar ur min anmoder Esters liv

FRÅN ORDFÖRANDEN

Innehåll

Glimtar ur min anmoder Esters liv	5
Så fel det kan bli då!	7
Militär närvaro	8
Himmelslyckan och andra intressanta ställen i Ulricehamn	12
Den medeltida ödegården Solberga	14
Gravstensprojekt	16

Bäste Medlem

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?

Vi bifogar en inbetalningsblankett till er som vi saknar.

Glöm inte att meddela om du har flyttat eller fått nytt postnummer, så att vi kan skicka medlemstidningen till rätt adress.

Meddela också gärna din e-postadress, så vi lättare kan skicka information.

OBS!

Tänk på att skriva avsändarens namn på inbetalningen, annars vet vi inte vem som betalat!

Titta gärna in på vår websida:

<http://uf.konkordia.se/>

eller på Facebook:

Släktforskning i Ulricehamnsbygden

Forskarhjälp och DNA-testning

Konkordiahusets öppettid på tisdagar är inställt under hösten

Öppet för forskarhjälp och DNA-testning endast efter beställning och bara för max 3-4 personer i taget.

Kontakta Anna-Lena
tel: 070-595 00 04
eller konkordia@konkordia.se

Ja, 2020 blev inte alls som planerat, varken i Ulricehamnsbygdens forskarklubb, föreningslivet i övrigt eller i samhället i stort.

Vår förening hade planerat för ett bra program under våren, men allt fick ställas in pga pandemin. Eftersom både styrelsemedlemmar och många medlemmar är 70+ så har vi beslutat att ligga lågt.

Årsmötet blev inställt, och eftersom inga stora viktiga beslut behöver behandlas, skjuter vi upp detta till 2021.

Man kunde ju tänka sig att släktforskningen skulle blomstra när folk blev strandsatta hemma, men så verkar det inte ha blivit. Jag har inte fått särskilt många förfrågningar under våren och sommaren. Kanske blir det mer aktivitet under hösten. Jag har haft stängt i Konkordiahuset, men kommer att öppna för forskarhjälp och DNA-testning efter beställning och endast för max 3-4 personer i taget. Då kan vi hålla avstånd.

Idag är den stora nyheten på radio, TV och internet att åtal väcks mot den person som erkänt morden i Lindköping för 15 år sedan. Den personen hittades med hjälp av släktforskning, genom att Sveriges DNA-forskningsguru Peter Sjölund fick polisens uppdrag att försöka hitta mördaren med hjälp av släktforskningsdatabasen FamilyTreeDNA. Han lyckades hitta 2 bröder som verkade vara matchningar och efter DNA-test av dom båda hittades den skyldige. Nu väntar polisen på klartecken för att försöka klara upp fler svåra brott den vägen. En förutsättning är dock att många DNA-testar sig och att de testade tillåter polissökning.

För min del har sommaren bestått av hembygdsarbete. På grund av Corona fick föreningslivet i Ulricehamns kommun möjlighet till feriearbetare. Under 6 veckor hade Hössna hembygdsförening 3 ungdomar som digitalfotograferade alla föremålen i samlingarna och upprättade förteckning och framställde skyltar till alla dessa föremål. Detta hade nog inte blivit av utan Corona! Av samma anledning har hembygdsföreningen kunnat slutföra torpinventeringen med nya skyltar och GPS-märkning. En uppskattad "Torpvandring på egen hand" har lockat många. Nu står lingonplockning på programmet, för i år är skogen är full av våra älskade kröser!

Anna-Lena Hultman

Styrelsen

Ordförande

Anna-Lena Hultman 070 - 595 00 04
konkordia@konkordia.se

Vice ordförande

Maj-Britt Johansson 0321 - 13066
M032113066@outlook.com

Sekreterare

Inga Josefsson 0321-12712

Kassör

Monica Hållander Öhnell
072 - 368 64 10
monica.ohnell@gmail.com

Ledamöter

Inga-Lisa Ahlstrand 073 - 024 20 40
ingalisa.ahlstrand@gmail.com
Susanne Ferm
murum_kaggarden@hotmail.com

Suppleanter

Ingrid Linnarsson 0321 - 32450
humla@telia.com
Lennart Engqvist 070 - 510 74 49
0321-30354@telia.com

Valberedningen

Roger Jarvid
rjarvid@hotmail.com
Sonja Svensson

Redaktionen

Maj-Britt Johansson
Roger Jarvid
Yvonne Henriksson
Mail till redaktionen
M032113066@outlook.com

Föreningsuppgifter

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb
c/o M Hållander Öhnell
Andra Ringvägen 6, 52372 Timmele

Bankgiro: 5967-3723
Org.nr. 80 2523-4181
Medlemsavgift 150 kr/person
plus 50 kr per familjemedlem

Hej alla läsare!

Den här sidan brukar på hösten vara vikt för en rapport från vårt årsmöte. Men ett elakt virus spred sig över världen, och allting gick i stå. Inget årsmöte med föredrag av Ted Rosvall och gemytligt småprat vid kaffeborden. Ingen utflykt till Källebacka under våren och inte några Släktforskar dagar i Skövde.

Men om vi gör som Anders Tegnell ideligen upprepat; "Håll avstånd och tvätta händerna", så hoppas vi på återseende 2021.

Jag, för min del, råkade på vårvintern ut för ett blodtrycksfall, stöp handlöst och kraschade ena höften, vilket renderade mig en vecka på SÄS och en på korttid i Ulricehamn.

Men varför berättar jag nu detta? Jo jag vill så gärna ge en eloge till vår sjukvård som fungerar så fint då man av någon anledning hamnar i vårdsvängen. Allt ifrån att ambulanspersonalen plockade upp mig från golvet där hemma tills det var dags att gå hem, kände jag mig omgiven av rutinerade, vänliga, hjälpsamma och omtänksamma människor.

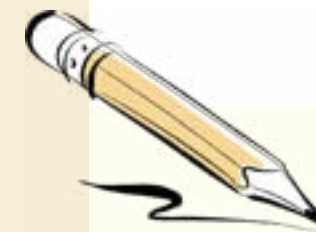
Och nu måste de till varje pris också försöka skydda sina, många gånger sköra patienter, för den farliga smittan.

Vi har, från och med denna utgåva, en "nygammal" formgivare, i och med att Yvonne Henriksson är tillbaka. Vi hade under fem år ett fint samarbete, ända tills hon av tidsbrist lämnade sitt uppdrag. Den gången kom mitt barnbarn Sofie, som en räddande ängel och tog sig helt frivilligt an uppgiften.

Tack snälla Sofie för de här roliga åren! Men nu säger vi alltså istället välkommen tillbaka till Yvonne!

Maj-Britt Johansson

Glöm inte att läsa
Föreningsguiden i Ulricehamns
Tidning på tisdagar!
Där meddelas när det blir några
nya aktiviteter

**Ett stort tack till er
som lämnar bidrag till tidningen !**

Vi behöver fortsatt hjälp att utforma framtida medlemsblad, och vi är säkra på att det finns många intressanta berättelser som bara väntar på att bli publicerade.

Så, fatta pennan och skriv!

Allt är välkommet; artiklar, notiser, fotografier, händelser m.m. Om ni har ett uppslag eller en idé men inte tid att skriva så hjälper vi gärna till.

Mejla till : M032113066@outlook.com
eller ring Maj-Britt på 0321-13066

Glimtar ur min anmoder Esters liv

Min mormors farmor, Ester var dotter till Hans Hedlund, född 20 november 1786 i Assarp, Tranemo socken. Hans hade, 22 år gammal, varit en av de 30 000 svenskar, mellan 18 och 25 år, som togs ut då militären för att förstärka sina trupper under ryska kriget 1808 -09, bildade det så kallade lantvärnet.

Åsarp Nedregårdens soldattorp "Kråketorpet", 1903

Vi kan se i källorna att Hans "bevistat 1808 och 1809 års fälttåg och tjent utmärkt väl"

Den 27 juni 1813 gifter sig Hans med Agneta Eliasdotter från Gastek i Tranemo socken. 1815 tillträder han sedan tjänsten som "vanlig" indelt soldat för Åsarp Nedregårds rote, Södra Åsarps socken.

De bor på soldattorpet Kråketorpet, där äldsta dottern Sofia föds. Familjen kom med tiden att få sju barn. Sofia 1814, Ester 1816, Johanna 1819, Sven Niclas 1822, Johan Mårten 1824, Eva Maria 1827 och Edvard 1833.

Eva-Maria dör 1829, endast två år gammal.

Sofia flyttar 1841 till Nittorp, men återkommer redan nästa år till familjen. Då från Dalstorp. Mor Agneta är sängliggande, och man kan väl tänka sig att Sofia fick komma hem för att ta hand om hushållet, och den sjuka modern. Fadern, som varit korpral i ett och ett halvt år, får 1846 avsked som soldat, varvid familjen,

som nu består av föräldrarna, Sofia och Edvard, flyttar till torpet Hedåkra. Det står i kyrkböckerna att "Sofia under många år vårdat sin sjuka mor." Vid moderns frånfalle 1855 kan vi läsa i dödboken, att hon varit "sängliggande sjuk över ett år". Nu bor Sofia ensam med sin far, Hans Hedlund, fram till dennes död 1863, och därefter som inhyses hos näste torpare..

Johanna gifter sig med soldaten Lars Olof Broman i Långhem.

Edvard flyttar till Jönköping 1854. På 1880-talet återfinns vi Edvard vid Torsby bruk i Värmland, Där i området bor då även hans bror Sven.

Ester, som kom att föra min släkt vidare, lämnar föräldrahemmet 1841 och flyttar till Fjärås. Ett torp i närheten.

Hon gifter sig nästa år med Alexander Andersson, som är ny torpare på Fjärås. Mannens mor, Maria, bor som inhyses i familjen fram till 1847, då hon flyttar till sockenstugan. Alexander kallar sig senare Sandrén,

vilket vi sett bland annat i efterlämnade brev.

Fyra barn kommer till världen de närmaste åren. Alfred år 1843, Emma 1844, Hans Amandus 1846, Johan Melcker 1851.

Någon gång omkring 1857-58 flyttar familjen sedan till Hallåsen, ett torp under Fåle i Södra Åsarp. Där föds ytterligare två barn: August 1858 och Herman 1860.

Torpskylt för soldattorpet Kråketorpet

I slutet av 1869 återvänder Esters familj till Södra Åsarp efter åtta år i Nittorp. De flyttar in på torpet Hedåkra där Esters syster Sofia varit bosatt hela tiden. Sofia får nu bo tillsammans med sin syster och hennes familj resten av sitt liv. Sofia dog 1889 i en ålder av 75 år.

Ester och Alexanders barn växer upp och lämnar hemmet. Och nu kan vi, tack vare utdrag ur sparade brev, följa familjens öde.

1876 flyttar, den då 16 årige August till glasslipare Erik Östensson på Limmareds glasbruk. Östensson, som bott i Limmared i sex år, flyttade 1881 vidare till Finland. En kort tid därefter följer August, som under sina sex år i Limmared avancerat från dräng till glasslipare, efter till Finland, som vid denna tid tillhörde Ryssland.

Hans Amandus flyttar till Värmland, där morbröderna, Sven och Edvard, är bosatta. 1877 återvänder han sedan till hembygden, då med sin fru.

5 februari 1888 skriver Edvard Hedlund vid Torsby bruk ett brev till Hans Amandus, där Hans erbjuds arbete som statkarl hos jägmästare Svensson vid Åmots järnvägsstation i Jösse härad (andra stationen från Arvika och sex mil västerut från Torsby bruk). Erbjudandet innebär även att Hans hustru åtar sig att sköta ladugården.

Jägmästaren har flera gånger skrivit till Edvins bror Sven och bett honom skaffa sig en bra dräng (Ester har alltså vid den här tiden två bröder Edvard och Sven i Värmland).

Hans tackar tydligen ja för i ett bevarat brev till herr Hedlund (Edvard eller Sven?) från jägmästare Svensson i Åmot kommer ett förskott på 25 kronor, vilka penningar anses redovisade när systersonen (Hans Amandus) inställer sig som flottkarl.

Hans utlovas ökad lön efter första året om han visar sig vara pålitlig och trogen. Arbetsgivare ska ställa med säng, stolar och gryta. Hans förväntas inställa sig den 24 april. Han ombeds meddela när han kommer och om han vill ha möte med häst vid stationen.

18 juli 1888 skrev den då 70-årige Alexander ett brev till sonen Hans Amandus som vid den tiden antagligen var tillbaka i Värmland. Alexander berättar att skörden verkar bli bra men att han själv inte är särskilt kry och att han bekymrar sig över hur arbetet med slåttan ska klaras av.

Alexander berättar också i sitt brev att sonen August helt oannonserat kommit och hälsat på i föräldrahemmet. August följde glassliparen Erik Östensson och lämnade Sverige på hösten 1881 och när han nu efter sju år kom hem till föräldrarna blev han inte igenkänd förrän han kom in i stugan. August berättade för sina föräldrar att han har det mycket bra i Finland och att han har en snäll och duktig hustru där. Under besöket köpte han med sig en väst och en vacker veckad kjol till henne.

I nästa bevarade brev från den 22 november 1888 får vi veta att Hans och hans familj är hos morbröderna i Värmland. Alexander och Ester mår ganska bra men dottern Emma (som då var 56 år) har varit mycket klen och när "Svenljungadoktorn var till Haglunds var hon hos honom. Besöket gick till tre kronor men det "hjälpste inte mycket inte".

I samma brev får vi veta att vintern har börjat och den första snön har fallit. Höstarbetena har varit sena eftersom jorden frös till så tidigt men "vi har väl gjort som vanligt, kört upp lite i sänder med korna och pojkarerna var hemma en dag och vände upp lite tegar".

8 mars 1889 skriver Alexander till sonen och hans familj i Värmland igen. I det brevet får vi veta att det varit "en billig vinter fram tills nu i mars när det kommit snö och blivit riktigt kallt".

Han skriver om att det varit mycket sjukdom och många dödsfall i trakten. Mor (Ester) har varit sjuk ett par dagar och har inte hämtat sig än.

Alexander själv är fortfarande klen och han berättar att han inte gör några träskor längre.

25 november 1889 skriver August från Notsjö i Finland till sin bror Hans i Värmland. Det verkar som att det är länge sedan de hade kontakt för han berättar att han är

i Finland sedan 5 år tillbaka och att han dessförinnan varit i Ryssland. ”I lag med ryssarna befann jag mig icke gott därför begav jag mig bort därifrån”.

Han berättar för sin bror att han har tre söner, Svante August, Edvard Alexander och Bernhard Imanuel och att han hälsat på i föräldrahemmet för ett år sedan.

Föräldrarna är gamla och dåliga och han har planer på att skicka hem pengar till jul. Han vill också att föräldrarna ska skriva testamente till förmån för systemen Emma som alltid varit hemma och strävat för di gamle. Föräldrarna törs inte detta av rädsla för att Alfred och Johan ska bli onda, men August meddelar i brevet att han kommer att verka till Emmas fördel om han själv och Emma är i livet när föräldrarna går bort.

4 april 1890 får Lovis i Kyrktorpet hjälpa Ester och Emma på Hedåkra att skriva till Hans och Lina i Värmland och berätta att fadern, Alexander har dött två dagar tidigare. (Lovis daterade sitt brev 1889 men det verkar vara fel årtal i brevet, enligt kyrkböckerna dog Alexander 1890 och detta årtal stämmer överens med övriga uppgifter).

Brevet berättar att Alexander varit sängliggande i tre veckor och inte haft ro om nätterna.

”Han kunde inte ligga utan han fick sitta i sängen eller hänga över ett bord annars kövdes han. Han bad och läste så mycket han orkade. Han var tålmodig och bad familjen att inte gråta och sörja. Strax innan han dog tog han avsked av Ester och Emma och kramade dem i händerna. Han dog klockan 1 på dagen. Begravningen planeras till söndagen efter påsk, den 13 april.

Samma brev berättar att August i Finland har fått ytterligare en son den 15 mars. Augusts svärfar har dött, två av hans pojkar är sjuka och Elina (hustrun?) är förhållandevis klen.

4 januari 1891 får Hans ett brev från sitt ombud vid arvsskiftet efter fadern. Bouppteckningens behållning är 180 kr. En del kläder och snickarredskap har fördelats mellan barnen och en kostym är tilldelad Hans. Kostymen är skickad till honom och han uppmanas efterhöra den vid stationen.

Under 1891 gifter hemmadottern Emma Christina sig med en änklings från Ljungsarp, Anders Pettersson. Anders är född i Stengårdshult i Småland 1840. Emma var 47 år när hon gifte sig.

1894 börjar sonen glassliparen August Sandrén i Finland att fundera på att ytterligare en gång hälsa på i föräldrahemmet. Vi har ett brev från honom, daterat 25 april 1894, till brodern Hans i Värmland där han försöker samordna att bröderna gemensamt ska återvända till Knallebygden och överraska med ett besök i föräldrahemmet.

Han berättar att han beräknar att resan för hans del

beräknas kosta 300 finska mark och att bröderna lämpligen kan mötas på Laxå station efter att brevlades har bestämt närmare om detta. August tycker också att dom ska ta sig en titt på syster Emmas man (smälänningen).

August vill gärna överraska vid sina besök, men mamma Ester har misstänkt att han kan ha besöksplaner när hon fick brev från honom vid påsktid 1894. Detta nämner hon i ett brev till Hans i Värmland.

Det verkar inte som det blev någon gemensam resa för bröderna och ingen resa 1894, men 3 oktober 1895 skriver Ester till Hans i Värmland och berättar att August varit på oväntat besök igen. Han kom 8 dagar efter midsommar och var hemma 14 dagar.

Hon berättar att det var roligt och att han kom helt oväntat även denna gång. Ester berättar att Anders (mågen, dottern Emmas man) ”smilat med August” vid besöket så att han lovat att Emma ska få ha det som står kvar på Hedåkra efter Esters död. Han behövde nog inte ”smila” så mycket eftersom August redan vid sitt förra besök i hemmet 1888 varit inne på sådana tankar.

Ester är dock tveksam, för hon tycker att om det blir något över så unnar hon sina barn lite var och vill att Hans ska ha hennes kläder utan lott och byte till barnen. Ester är inneboende hos dottern Emma och hennes man Anders fram till sin död 4 april 1907.

Uppgifter är givetvis hämtade från diverse kyrkböcker men även från bevarade brev mellan hemmet och de barn som flyttat till Värmland och Finland. Jag har fått tillgång till breven via Sture Hjalmarsson som i sin tur fått dom ifrån Gunilla Önnberg i Torsby. Gunilla är ättling efter Ester Hansdotters son Hans Amandus och Sture Hjalmarsson var ättling efter Esters son Herman.

I dessa DNA-tider kan även nämnas att jag fått en träff på en ättling efter Ester Hedlunds bror Edvard som i likhet med flera släktingar flyttat till Värmland.

Margareta Jarvid

Ekonomiska kartor till salu

Det finns några exemplar kvar av de uppskattade, gröna ekonomiska kartorna från 1959-1960, i skala 1:10 000, med inlagda fastigheter och fastighetsgränser. De finns online hos Lantmäteriet, men att skriva ut ett helt kartblad är omöjligt. Du kan istället köpa kartblad, priset är 100:- / st

Kontakta Anna-Lena, tel: 070-595 00 04
eller konkordia@konkordia.se

Så fel det kan bli då!

En utav sommarens hetaste dagar, då luften dallrade av värme, satt Gun Ohlsson och jag tillsammans med Rolf och Maj Frick i deras lummiga trädgård i Duvered i Hössna, där en jättstor ask gav en härlig skugga.

Vi drack en kopp kaffe med mandelkubb, medan vi fick höra lite om åren som gått.

Maj och Rolf Frick

Rolf Frick föddes och växte upp i Skövde tillsammans med sin mor och sin två år yngre bror Jan. De har också en fyra år yngre halvsysster, Iréne, boende i Stockholm. Maj och jag var ”gröna vågare” säger Rolf, och berättar hur de 1969, lämnade sina arbeten i Borås, och flyttade till Hössna, för att bli bönder. Rolf var chaufför, och Maj arbetade med att trimma och sköta om hundar. Någon erfarenhet av jordbruk, det hade de inte. Visst gjorde de misstag. En del stod dem dyrt. Men det är ju det man lär sig av. Och Maj startade nästan genast med sitt hundpensionat.

Det hjälpte upp det hela. Makarna har begåvats med tre barn. Tomas är betongarbetare. Dottern, Elisabeth arbetar i Ekehagens forntidsby på sommaren, och på Falköpings museum under vintern, och tjänstgör som guide på hemtrakten. Den yngste sonen, Björn, kommer nog, till föräldrarnas glädje att bli den som tar över gården. Björn har dessutom en son som gått lantbruksskola, och är intresserad av jordbruk. Så det kanske kan bli en tredje generation på gården.

Då familjen Frick fick adliga anor.

Det började med ett brev från Tyskland. Adressaten var Rolfs far, Stig Frick, bosatt i Stockholm. När brevet skrevs är lite oklart eftersom avsändaren, Artur Frick, bara hänvisar till poststämpeln på frimärket, vilket inte är bevarat.

Artur skriver: ”*För många år sedan gjorde jag en del efterforskningar om släkten Fricks historia, och de olika grenarna.*”

Jag fann upprinnelsen i kantonen Aargau i Schweiz. Där låg Frickdalen, som tidigare motsvarades av distriktet ”Frick” där distriktsgrevarna, vilka var utnämnda av den tyske kejsaren, bebodde herrgården och uppkallade sig efter distriktet. Den förste nämnde greven är Rudolf von Frick, år 1113.

Både Rudolf von Frick och troligen hans bror Werner byggde åt sig borgar i närheten av byn Frick.

Rudolf von Fricks grevesläkt existerade till år 1516, medan greve Werners gren dog ut redan år 1332.

En yngre bror, eller eventuellt son, till grevarna von Frick slog sig tidigt ner i Basel. Han behöll det gamla namnet von Frick, och släkten omnämns ofta i urkunderna fram till 1406. Medlemmar ur släkten Frick spred sig över hela Tyskland, Balkan, Skandinavien, Nord- Mellan och Sydamerika.

Min forskning var från början bara tänkt för mig personligen. Emellertid har jag nu förstått att många Fricks och Frickses runt om i världen önskar en kopia av densamma, och ett foto på släktens vapensköld.

Nu har jag bestämt att erbjuda det till alla som är intresserade. Skicka bara er exakta adress, så kommer kopian på sköld och historia att expedieras av min kusin Caroline Frick Booth of 1351, Virginia Way, La Jolla, California.

Priset kommer att bli 30 dollar.”

Er tillgivne, Artur Frick, Mervalben, W. Germany”

Rolfs far, Stig Frick, var en av dem som tackade ja till erbjudandet. Han blev stolt över att ha adliga anor. Då han 1975 avled, vidarebefordrade dottern, Iréne, tavla och historia till sin bror Rolf, i Hössna. En dag talade sedan Elisabeth med sin kollega Gun Ohlsson, som också är guide, och därtill släktforskare, om den här märkliga historien, och den stora pampiga tavlan, med släktens vapen.

Och nu kommer anledningen till vårt besök. Gun hade gjort en antavla med åtta generationer, som hon nu halade upp ur väskan. Den visar att familjen inte har en enda adlig gen. Istället var det så att Rolfs ff ff, Carl Johan, fick namnet Frick då han antogs som soldat. Hans far och farfar hade efternamnet Lindberg, Precis som han själv, tidigare. För att försörja sin antagligen stora familj, på torpet, arbetade soldaten Carl Johan Frick, både som skraddare och klockmakare. Och i Duvered skrattade vi gott åt hur fel det kan bli då!

Maj-Britt Johansson

Militär närvaro i Ulricehamn med omgivningarna från 1523 till 1900-talets början

Fortsättning från medlemsbladet våren 2020

Bostäder

Som vi sett tidigare var det under det äldre indelningsverket svårt med boställen för knektarna, något som bidrog till upplösningen av det äldre indelningsverket.

Under det yngre indelningsverket hade varje knekt inom infanteriet en bostad som erhöles via Roten som bestod av ett antal gårdar.

Den största gården i roten benämndes Stamrote och övriga i roten ingående gårdar Strörotar. Undantag från att ingå i en rote gjordes för viss frälsejord, rusthåll, befälsboställen samt kungs-, präst-, länsmans-, gästgivare- och postgårdar.

För rytteriets del utsågs Rusthållarstammar, vilkas innehavare blev skyldiga att mot viss avkortning av skatten fullgöra de med rusttjänsten förenade skyldigheterna. Om stammen inte var tillräckligt stor för att bära kostnaden anslogs räntor från andra hemman, s.k. augment till stöd. En grundsats var att ryttaren skulle vara sventjänare hos rusthållaren.

Nedan redovisas boställen och torp under mitten av 1800-talet enl. Grill och annan litteratur i referenslistan.

Alla boställen och torp var inte utnyttjade utan avyttrade eller uthyrda då vissa befattningar inte längre behövdes, var vakanta eller befattningshavaren hade annan bostad. Vissa äldre torp kunde också vara nedlagda eller ersatta med nya.

Vartofta kompani.

Boställen för befäl och manskap i Vartofta Compagnie i mitten av 1800-talet

Kompanichef : Ingared, Kölingared Kvartermästare: Björnarp, Blidsberg, Bjettlunda Skomakaregård,
Fanjunkare: Åkerholmen, Smula Timmele
Sergeant: Solberga dränggård, Solberga Hovsmed: Dalum Stom, Östergården, Dalum

Manskap: Torp/Rote

Socken

Åsarp 80 Stocklunna 81 Store Månsared och Frugården Alvared 82 Stora Alvared
83 Storegården Väberga
Kölaby 84 Kronogården Rynninge 85 Gärdet i Kölaby 86 Stommen Kölaby 87 Ågården Kölaby
Börstig 88 Kringlarp
Humla 89 Gunnarp
Blidsberg 90 Danstorp 91 Storegården Blidsberg 92 Tomten Alarp 93 Stora Alarp 94 Deragården
Hjelmsered
Fivlered 95 Bengtsgården m.fl. Åred 96 Bogården m.fl. 97 Högryd
Liared 98 Gudebo
Knätte 99 Hulegården Knätte 100 Kronogården Näterred 101 Skattegården Näterred
Böne 102 Åfärd 103 Hansagården Åfärd 104 Hallunda 105 Storegården Böne
Dalum 106 Björkestorp 107 Sventagården Vedåsla 108 Östergården 109 Storegården Vedåsla
110 Silarp 111 Fastorp och Wrångebjörke 112 Nederstgården Vång 113 Nöre Stora Torpet Nöre
och Vadlunda Åsarp
Timmele 114 Jonsgården 115 Ändagården Lena 116 Månsagården Lena 117 Bjettlunda 118 Timmelehed
Brogården
Hössna 119 St Önarps 120 Grubbäcken 121 Duvered Hjortåse
Oscars 122 Hester
Brunn 123 St Långsered och Stommen
Tvärred 124 Tvärredslund
Marbäck 125 Källebacka

Redvägs kompani

Boställen för befäl och manskap i Redvägs Compagnie i mitten av 1800-talet.

Kompanichef	Ekarp	Timmele
Löjtnanten	Björsgården	Smula
Fänriken	Kättesred	Brunn
Fältväbeln	Öxnabäck	Fivlered
Sergeanten	Holmarp nedergård	Hössna
Mönsterskrivaren	Backgården'	Lerna
Föraren	Valared Övregård	Hössna
Furiren	Brunntorpet	Fivlered
Förste Trumslagaren	Humla Ödegården	Humla
Andre Trumslagaren	Björnhult	Gullered
Piparen	Ryget	Timmele

Manskap: Torp/Rote

Timmele 1 Bjättlunda 2 Alarp Knapagården 3 Alarp Nedregården 4 Ek 5 Vång under Lid
6 Vång Botillagården 7 Vång Korsgården 8 Annestorp 9 Lena Månsagården
10 Lena Häljesgården 11 Nöre Ännagården 12 Nöre Toragården
13 Nöre Staffansgården 14 Nöre Per Andersgården 15 Nöre Bengtsgården 16 Ugglared
Vist 17 Vist Brogården
Brunn 18 Kråkebo 19 Remma 20 Systrare 21 Brunn Skattegården 22 Brunn Ågården
23 Brunn Täbolet 24 Brunn Torpet 25 Hede
Blidsberg 26 Björnarp Yttregården 27 Björnarp Mellomgården 28 Källstorp 29 Hällestorp
30 Påarp 31 Blidsberg Tomten 32 Blidsberg Skattegården 33 Blidsberg Stensgården
34 Alarp Västergården 35 Vinnersta 36 Keseberg 37 Fällstorp
Böne 38 Gamlegård 39 Åfärd Backgården 40 Hyared 41 Bokulla 42 Rassbo
Dalum 43 Svenstorp 44 Dalum Gunnarsgården 45 Dalum Samsingsgården 46 Nöre Hopagården
47 Vång Lillegården 48 Vång Jonagården 49 Brännebo
Timmele 50 Nycklagärde
Kölaby 51 Borred 52 Danstorp 53 Skärums Lillegården 54 Skärums Storegården
55 Tåstarp Skräddaregården 56 Tåstarp Backgården 57 Tummarp 58 Kölaby Lillegården
59 Susebol 60 Borred Skattegården 61 Sverkelstorp 62 Rynninge Västergården
63 Rynninge Mellangården
Humla 64 Humla Backgården 65 Humla Bäckagården 66 Humla Kagegården
Börstig 67 Kringlarp
N: a Åsarp 68 Skäggsqvarn 69 Alvared Brunnsgården 70 Alvared Skomakaregården
71 Alvared Hinsagården 72 Åsarp Lars Hansgårde 73 Åsarp Skattegården 74 Ytterlunda
75 Väberga Tovagården
Fivlered 76 Ulvarp 77 Åred Storegården 78 Drottningäng
Kölingared 79 Hemryd 80 Kölingared Danielsgården 81 Kölingared Brunnsgården 82 Måssebol
83 Kölingared Stom 84 Vällered Backgården 85 Vällered Sörgården 86 Stensered Storegården
87 Torpa med i Tomten 88 Tången
Knätte 89 Ruderna Yttergården 90 Ballbohemmet 91 Källestorp 92 Köpmanstorp
93 Nåtared Mellomgården 94 Solberga Hansagården 95 Solberga Björsagården
N: a Åsarp 96 Ekeberga 97 Fagerås
Smula 98 Smula Västgötagården
Vartofta - 99 Öja Lillegärde
Åsaka 100 Öja Storegården
Strängsered 101 Aspanäs 102 Åsen med Remma 103 Tokared 104 Hästhagen 105 Fläred
Gullered 106 Gästared 107 Boared 108 Sjögared Frälsegård 109 Sjögared Mellomgård
Hössna 110 Valared Yttergård
Liared 111 Brännered 112 Igelsred 113 Lida Övregård 114 Lida Yttergård 115 Skepsholmen
116 Liared Ubbholmen 117 Holmåkra 118 Lindås Yttregård 119 Brunnsered

Kölingared 120 Sörudden 121 Valshallen 122 Tåhult
 Bottnaryd 123 Måleskog 124 Högelycke 125 Lyckna Storegård
 Hössna 126 Reartsered 127 Hössna Stora Torpet 128 Fagrared 129 Kinnared Storegård
 130 Kinnared Stom 131 Kinnared med Hägnen 132 Duvered Storegård 133 Gärdet Stora
 134 Hössna Lars Rättsgården 135 Hössna Surtegården 136 Krogstorp 137 Valared Mellamgården
 Gullered 138 Hultagärde 139 Karlabo 140 Bondebohl 141 Ubbared
 Vist 142 Hester Backgård 143 Vist Gunnarsgård 144 Ubbarp Gunnarsgård
 Timmele 145 Frännarp
 Knätte 146 Lund Storegård 147 Lund Skattegård 148 Knätte Larsgården 149 Knätte Jonsgården
 150 Långsered Storegård

Timmele Hed

Det är oklart var Heden egentligen låg. Flera förslag finns.

- I Hedmarken öster om RV 46 söder om Kyrkebyn.
- II Hedmarken väster om RV 46 söder om Kyrkebyn
- III Området norr om Hökerumsvägen där bl. a Skördevägen ligger.

Soldattorp

En övningshed under indelningsverket krävde tillgång till vatten för hästar, matlagning och hygien utan längre transporter. Många övningshedar hade inte fast byggnation utan knektarna förlades i tält. Mycket talar för att **alternativen I eller II**, kanske i kombination, med nära tillgång till Ätran är de troliga. Det finns kartmaterial som bekräftar att vid den restaurering av heden som planerades på 1790-talet så var alt II den rätta platsen.

Inget hände då Elfsborgs regemente flyttade till Fristad. Kvar i Kyrkebyn finns två hus som ryktesvis skulle kunna vara från den gamla hedens tid. En smedja med stall. Vidare en mindre byggnad som av somliga påstås vara Hedens likbod. Båda husen ligger på Klockaregårdens mark.

Alternativ III kommer av rykten att när området bebyggdes så hittades bl. a lämningar av misstänkta kokgropar. Inget dokumenterades. Av den beskrivning jag fått av kokgroparnas utseende verkar det ha varit mindre eldstäder. Militära kokgropar brukade ofta vara avlånga med plats för kanske ett korpralskap med en lång härd i mitten, antingen på markytan eller, som på Kronobergs Hed, nedgrävda gropar där knektarna satt på kanten med eldstad i mitten.

Området passade i övrigt till övningshed. Tillgången på vatten oklar. I norra änden av området i höjd med flygfältet, väster om gamla banvallen ligger en skogsdunge i vilken rester av en valliknande, kvadratisk konstruktion löper runt dungen omkrets. Oklart vad detta är, kanske något militärt.

Förfrågan till Försvarshögskolans historiska avdelning ger vid handen att Timmele Hed är dåligt dokumenterad. Utrymme finns för yngre krafter att där och i Krigsarkivet söka efter mer uppgifter om Heden.

Källor:

Den indelta armén i Vartofta härad. Alnefelt Rolf. Gummessons Tryckeri AB, Falköping 1985.
 Det svenska artilleriet 1794–1994. Red. Torgny Bondestam. 1974. Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås. Huvudredaktör Anshelm Jan. ISBN 91-630-2493-4.
 En bok om I 15
 Knekten i helg och söcken. Lippold B. 2005. Föreningen för Västgötalitteratur. ISBN 91-86558-98-6
 Nordisk Familjebok tredje upplagan del 10. Spalt 491 – 5, del 20. Spalt 954 – 5, spalt 1002.
 Soldattorp i Uppland. Soldatfamiljernas hus och levnadsvillkor. Berglund K. Upplandsmuseet. ISBN 978-91-86145-14-9
 Skaraborgs knektar och Västgöta ryttare. Gustafsson Bengt P. ISBN 91-86558-78-1.
 Statistiskt sammandrag af Svenska Indelningsverket. Grill CL. SVAR och Sveriges släktforskarförbund. CD.
 Svenskt kavalleri under 500 år. Ericson Wolke L. 2019. Militär historia Nr 7/2019, sid 50 – 9.
 Wikipedia
 Älvsborgs regemente under 374 år. Borås 2000. Centraltryckeriet AB, Borås. ISBN 91-630-9506-8
 Ej tryckta källor.
 Mailväxling med Lars Ericson Wolke, Försvarshögskolan.
 Lars Neuman, Timmele Hembygdsförening.
 Anders Neuman, Byfogde i Timmele Kyrkeby.
 Börje Ignell, Dalum

*Vapenbild för
Kungl. Västgöta regemente*

Tack :

Anna-Lena Hultman som fick mig att lyfta på rumpan och sätta igång.
 Bröderna Lars och Matz Thuresson, SHIR, som förutom att de bidragit med material till artikeln också korrekturläst och eldat på.
 Lars och Anders Neuman som bidragit med kloka synpunkter under samtal om projektet.

Börje Ignell för trevliga samtal och visningar av torp. Hunden Gustav som troget följt husse på vandringar och färder under sök efter information.

Christer Ström

*Ryttare vid Västgöta kavalleriregemente 1748.
Illustration av Einar von Strokirch*

Projekt Namn åt de döda (NÅDD)

DVD-skivan Sveriges dödbok 1860-2017 skall komma ut i ny version 2021, men allt hänger på frivilliga registrerare ute i föreningarna. Närmare 500 enskilda och föreningar har deltagit i arbetet med Sveriges Dödbok7.

Arbetet fortsätter nu med åren 1830-1859, med målet att få ett så fullständigt material som möjligt att ge ut i nästa version av dödboken.

Visst kan vi i Ulricehamnsbygdens Forskarklubb också fortsätta att hjälpa till i projektet...?

Läs mer på <https://www.rotter.se/forbundet/nadd>

Himmelslyckan och andra intressanta ställen i Ulricehamn

Att släktforska i städer brukar vara ganska knepigt, särskilt i stora städer.

Många av storstäderna har sina egna system för benämning av fastigheterna och indelning av husförhörlängderna och församlingsböckerna.

Roten!

NAMN	YRKE	FAMILJ	FOL.	FRÅN	TILL
<i>Kv. Norra Amerika u. 7</i>	<i>Storgatan 9</i>	<i>(Stora Hotellet)</i>		<i>Åg. Direktör Ruben Troedsson</i>	
	<i>Storgatan 9 och Sturegatan 8.</i>				<i>Bjärnum</i>
<i>Lars Persson</i>	<i>Källarmästare</i>		<i>22</i>		<i>Estad stad 29 1/2 - 23 1/2</i>
<i>Kjellberg</i>	<i>Uppasserskor</i>		<i>22</i>		<i>60-30</i>
<i>Ester Pauline Jonsson</i>	<i>Uppasserskor</i>		<i>22</i>		<i>1911/11 - 140/199</i>
<i>Karl Gustaf Polm</i>	<i>Diskerskor</i>		<i>22</i>		<i>262-22</i>
<i>Laura Elisabeth Larsson</i>	<i>Uppasserskor</i>		<i>22</i>		<i>Åhusky 12/14</i>
<i>Jenny Augustina Vallmark</i>	<i>Städerskor</i>		<i>22</i>	<i>Filipstad</i>	<i>Realskolan 23/14</i>
<i>Jenny Maria Ringkvist</i>	<i>Glasdiskerskor</i>		<i>22</i>	<i>Storgatan 9</i>	<i>93-21</i>
<i>Carl Martin Larsson</i>			<i>22</i>	<i>Kat 20 1/2</i>	<i>1865</i>
<i>Sofia Kristina Rasmusson</i>	<i>Skred äska</i>	<i>111</i>	<i>23</i>		<i>6-23</i>
<i>Georg Thunberg</i>	<i>Lagerier</i>		<i>23</i>		<i>Jül 1937 38</i>

Kvarteret Norra Amerika

Att hitta i födelse- vigsel och dödböcker är inte svårt, men då det gäller att identifiera adressen som uppges blir det värre. Då är det många som ger upp.

Ett annat problem är att storstadsförsamlingar har delats och slagits ihop.

I Ulricehamn är problemet ett annat. Det jobbigaste har varit att den senaste digitaliserade församlingsboken slutar 1919. Orsaken är att nästa församlingsbok omfattar åren 1920-1964 (1975) och då faller den inom sekretessgränsen på 70 år.

Nu har vi dock fått hjälp av både Arkiv Digital och Riksarkivet, som lagt ut två Fastighetslängder för 1920-1945.

Volym I omfattar staden och volym II Vist och Brunn. Där finns också ett Avställningsregister för åren 1933-1945, vilket i praktiken är ett ortregister till Fastighetslängderna.

I husförhörlängderna betecknas fastigheterna i staden bara med ett nummer, men några år in på 1900-talet dyker gatuadresserna upp. I Fastighetslängden 1920-1945 finns gatuadresser, kvartersadresser och namn på byggnader och hus – samt alla som bodde där med namn och yrke, inflyttning och utflyttning.

I fastighetslängden, volym Ulricehamn AII d:1 sidan 10 hittar vi Kvarteret Norra Amerika n:7, Storgatan 9, ”Stora Hotellet” (Storgatan 9 och Sturegatan 8 är tillskrivet). Ägare Direktör Ruben Troedsson i Bjärnum. Sedan följer en uppräknning av källarmästare, uppasserskor, diskerskor, glasdiskerskor och städerskor m fl.

Problemet, med att personerna inte har födelsedata eller födelseförsamlingar inskrivna, kommer man förbi genom att söka i Arkiv Digital : **Registersökning 1840-1947**. Då hittar man samma personer på något annat ställe.

Vem har inte läst i Ulricehamns Tidning om stadsplaner för olika kvarter, men vem utom stadsarkitektkontoret och kanske journalisten vet var det nämnda kvarteret ligger? I Fastighetslängden får vi svaret.

Det förekommer i dagens Ulricehamn en uppsjö av namn på fastigheter, torp och stugor som omvandlats till gatunamn och områdesnamn. Vi har Markuslyckedreven, Herralyckan, Skansör och Skarpås och många, många fler. Det skulle vara intressant att veta mer om dessa ställen och se dom utprickade på kartan.

Hos Lantmäteriet www.lantmateriet.se :

“Historiska kartor” finns en karta med beskrivning från 1879-1882 där man med hjälp av kartbeskrivningen kan hitta namn på varje liten åker- eller ängsbit utanför Ulricehamns innerstad. Kartan är ganska knepig att hitta, men gå på : Avancerad sökning, Lantmäterimyndighetens arkiv, Älvsborgs län, Socken, Ulricehamns stad, (fyll inte i något mera)

Sökresultatet presenterar ett antal kartor med beteckningen 15-ULS.

Den aktuella kartan betecknas med: 15-ULS-8

”Inställd åtgärd eller förrättning, Laga skifte,

Rågångsåtgärd, Ägoutbyte”.

Klicka på Köp (*men i nuläget är det gratis*).

Du får fram 320 sidor inkl den fantastiska kartan, kartbeskrivningar och protokoll.

Det skulle vara intressant att starta ett projekt för att genomföra en ”torpinventering” i Ulricehamn. De flesta socknarna i kommunen har ju gjort sådana inventeringar och märkt ut var torp- och backstugor legat, ibland med GPS-märkning.

Nu kanske det kan vara Ulricehamns tur.

Anna-Lena Hultman

Den medeltida ödegården Solberga

Ortnamn är ett gemensamt ord för alla typer av namn på geografiska objekt och områden. Ortnamn är namn på världsdelar, länder, städer, byar, gårdar och torp, på gator, torg och parker, på åkrar, ängar, hagar, stigar på sjöar, åar, berg, dalar och mycket annat.

Vi kan genom ortnamn få mycket information om äldre tiders samhällsstruktur och traditioner. Upplevelsen av ett landskap levandegörs genom kunskap om platsernas namn. Vi kan flyttas flera sekler bakåt i tiden och där tydligare se ett äldre jordbrukssamhälle framför oss. I namnen finns budskap om sociala hierarkier, ägoindelningar, odlingsmetoder, heliga platser, religiösa föreställningar och utnyttjandet av naturens alla resurser med mera.

Landskapen som omger oss är laddade med mening och namnen på platser ute i skogarna och bygderna är koder till budskap från tider som flytt. Ortnamn kan vara våra allra äldsta historiska källor. Vid studier av lantmäteriets historiska kartor kan man ibland hitta namn på gårdar som inte längre finns och i vissa fall inte ens fanns när kartan ritades. På en karta från 1734 över Brunns sockens centrala delar finns en stor och avgränsad äng och beteshage med namnet Solberga.

Karta över Brunn 1734

Här nedan kan man läsa en del av texten på kartan:

15 En ängeteg i Solbärgia af Hård- och måssvall, till 1 tunnland 22 kappland, kan giftva hö $\frac{3}{4}$

18 Ähr en tract kallas Solbergia, som och Byalaget bergia tillsammans, och hvat sedan fördela, således et $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ hemmanet har lika lätt med helagården, består af mycket mager sten och bärgig liungacktig hårdvall, synes ther vid hvar högder och brinkar som i förra tiden, skola varit åker, emellan bergen, men nu med eke, hassel och björkeskog bevuxen, betingar till 8 tunnland 10

kappland, sedan 3 tunnland impediment afdragne äro, kan i medelår kasta af sig $2\frac{1}{2}$ parmar. 10-delen häraf tillkommer denna gård, som är $\frac{1}{4}$

23 En skyltt ängeteg ved Solbärgia, består af mager hård- och åkervall, af 1 tunnland 5 kappeland, gifver hö $\frac{1}{2}$

54 En enskyltt ängeteg i Solbärgia af mager måss- och åkervall, till 27 kappeland, blifver $\frac{1}{2}$

68 En enskyltt ängeteg i Solbärgia af måss- och stenig hårdvallmed någon ekeskog bevuxen, af 1 tunnland 3 kappeland, sedan för impediment afdragen blifva. Kan falla $\frac{1}{2}$.

Detta område som ligger ca 500 meter väster om Villastaden och alldeles norr om gamla riksväg 40 används än idag som betesmark.

Om man parkerar på den gamla rastplatsen invid gamla riksvägen i riktning mot Borås hittar man i den östra änden av parkeringen en vägvisningsskylt och början på en liten stig. På vägvisningen står det "gravfält" och följer man stigen ca 100 meter upp i backen kommer man mycket riktigt till ett gravfält från järnåldern.

åkerytorna och de äldre ängarna.

Sammantaget visar detta att det i anknnytning till gravfältet legat ett större gårdskomplex under förhistorisk tid och förmodligen in i den tidiga medeltiden då gårdens brukare istället begravdes på kyrkogården i det närliggande Brunn. (Vid det som nu är Brunns medeltida ödekyrka)

Solberga är ett relativt vanligt gårds och sockennamn som förekommer i många landskap i Götaland.

I svenskt ortnamnslexikon tar man upp 8 exempel.

En del av kartan över Solberga 1734

Gravfältet består enligt fornlämningsregistret av ca 30st gravhögar och 20st stensättningar. Stensättningar är också en typ av gravar som har formen av ett flackt stenröse och oftast är äldre än gravhögarna. Generellt är stensättningar i södra Västergötland från den äldre delen av järnåldern, alltså från före vår tideräkning början, och gravhögar är från tiden efter Kristi födelse och fram till tiden för Västergötlands kristnande under 900-1000 talen. Här ser vi alltså ett gravfält som kan ha använts under så mycket som 1500 år.

Detta stämmer också om man tänker sig att varje grav avspeglar varsin generation av "storbönder" eller bondefamiljer som brukat gården. Man tänker sig vanligtvis att en generation är ca 30 år.

Och med de 50 gravarna skulle vi kunna hamna i en tidsperiod från ca år 500 före Kristus till strax före år 1000 då det hedniska gravskicket verkar upphöra i Västergötland.

Extra spännande är att namnet på gården, till vilken gravfältet hört, har överlevt till vår tid. Den beteshage som på kartan från 1734 bär namnet Solberga är fylld av lämningar från äldre tiders odling och boskapsskötsel. Här hittar vi stora ytor av det som kallas fornåkrar med odlingsrösen och fågator som i vissa fall delar upp

I 5 fall har en by eller gård med namnet Solberga fått namnge hela socknar, bl. a i Småland och Bohuslän. I Solberga socken i Bohuslän var byn dessutom en tingsplats under medeltiden. Detta tyder på att platser med namnet Solberga hade en särskild betydelse och kanske en särskild funktion.

Sannolikt är betydelsen av namnet Solberga inte så banal som bara "det solbelysta berget". Alla berg är ju solbelysta när solen skiner. Ortnamn har funktionen att vara särskiljande och att beskriva vad som är speciellt med en plats och vilken funktion platsen har i samhällsgemenskapen.

Mycket talar för att platser med namnet Solberga har haft en religiös och rituell funktion i det förkristna samhället. Vissa ortnamnsforskare har menat att det har förekommit någon form av solkult på dessa platser. Alltså platser som delvis varit vigda till ett dyrkande av solen och de ritualer som var förknippade med detta. Kanske är det därför som kyrkor byggdes på platser med namnet Solberga.

Man kan nämligen se att det var vanligt att man byggde kyrkor på tidigare hedniska kultplatser.

Det finns bl. a tjugotals av skandinaviska socknar som har namn där någon av asagudarna ingår som t. ex Torslunda, Odensvi och Frölunda (= Frejs lund)

Gravstensprojekt

Vad var det då som gjorde att en så viktig gård och plats övergavs? En gård som dessutom låg centralt i den gamla bygden nära Åsundens norra ände. Och frågan är givetvis också när detta kan ha skett?

Gården kan givetvis ha ödelagts och övergivits under ett av de många krigståg som drabbade Västergötland under medeltiden och vidare in på 1500-talet. Sådana övergivna gårdar finns t. ex i norra delen av ån Nissans dalgång mellan Bottnaryd och Gislaved.

De trakterna drabbades hårt av en skövlande dansk armé på väg mot Jönköping år 1567. I Sveriges landskap finns också 100-tals ödegårdar som övergavs efter digerdöden på 1350-talet. En fullt rimlig hypotes kan vara att de människor som bodde på gården Solberga insjuknade och dog av pesten runt år 1350 och att gården därefter lämnades åt sitt öde.

Man vet att så mycket som 75% av befolkningen dog i pesten i vissa delar av landet. Staden Bogesund som redan fanns vid denna tidpunkten kan ha drabbats hårt. Kanske tog det i så fall tid innan någon vågade närma sig Solberga igen, kanske flera år.

Efter digerdöden fanns det åkermark i överflöd för de bönder som hade överlevt farsoten och all uppodlad mark från före 1350-talet behövdes inte längre. Istället kunde man omvandla en del gammal åkermark till betesmark och ängar och därigenom öka boskapsmängden.

Kanske är det därför som det gamla odlingslandskapet runt Solberga bevarats till vår tid. Ingen har odlat bort det gamla förhistoriska/medeltida odlingslandskapet med den moderna tidens mer högintensiva jordbruksmetoder med betydligt större åkerytor.

Tiden stannade på Solberga, hypotetiskt runt år 1350, och det gamla landskapet med dess ålderdomliga åkrar och ägoindelningar konserverades vid en punkt i tiden. Detta möjliggjordes av att den gamla åkern lades i träda från en dag till en annan och inte någonsin vändes och odlades igen utan bara användes till betesmark av de gårdar som varit grannar till Solberga.

Man skulle lite långsökt kunna säga att Solberga är Ulricehamns lilla och yngre version av Pompeji, en hel gårdsmiljö som vilar under jord sedan den övergavs på grund av en dramatisk händelse som troligen ägde rum under medeltiden.

Namnet levde kvar i folkminnet ända in på 1700-talet som namnet på platsen där gården en gång legat. Och tack vare att namnet nedtecknades på en snart 300 år gammal karta kan vi åter väcka namnet till liv.

Kanske var Solberga t.o.m det äldre namnet på Brunns socken. Den första tillförlitliga källan som nämner sockennamnet Brunn är från slutet av 1400-talet.

Michael Jensen

I Ulricehamns Tidning, 12/9-20, kan man läsa ett reportage om det mastodontprojekt som jag håller på med. På min semester och på min fritid har jag under de tre senaste månaderna fotograferat samtliga gravar i Ulricehamns kommun och laddat upp bilderna till släktforskartjänsten Geneanet.

Totalt har jag tagit 17 831 bilder på cirka 10 000 gravstenar. Resor till kyrkogårdar, fotografering, uppladdning och redigering har varit det lilla och enkla jobbet. Nu återstår det stora jobbet med att mata in alla uppgifterna som står på gravstenarna. Den informationen ska matas in på Geneanet och tre andra sidor på nätet, så att släktforskare i hela världen kan söka på alla gravar i Ulricehamns kommun. Den sammanlagda tiden för hela projektet kommer att landa på nästan 4 000 h.

Därför vore jag oerhört tacksam om du ville hjälpa till och mata in informationen på så många gravar som möjligt. Det är superenkelt, men var noggrann! Se instruktionen nedan.

Känner du att du inte kan/hinner hjälpa till, men ändå vill bidra till projektet, så kan du swisha en peng. Du hittar mitt mobilnummer på hitta.se om du söker på Mikael Levander, Ulricehamn.

Så här gör du för att mata in uppgifter på gravstenarna.

1. Gå in på <https://sv.geneanet.org/kyrkogård/geo/SWE/A16/sverige-ulricehamn>.
2. Välj valfri kyrkogård i Ulricehamns kommun.
3. Klicka på första graven och sedan på namn.
4. Dyker det upp ett namn, så har någon redan fyllt i uppgifterna. Klicka dig vidare tills du kommer till en grav som saknar namn.
5. Klicka på "Indexera denna sammanställning"
6. Kan du inte tyda vad som står på graven så hoppa över graven och gå vidare.
7. Mata in huvudpersonens efternamn, förnamn, födelsedatum/födelseår, dödsdatum/dödsår samt samma sak på eventuell maka/make. Är det ytterligare personer, exempelvis barn, så välj sen "Lägg till en person" och fyll i motsvarande information.
8. När du är klar med personen/personerna. Tryck "Presentera" och allt skickas upp och publiceras nästa dag.
9. Tack för ditt bidrag!

Länk till Facebook:

<https://www.facebook.com/mikael.levander.50>

Mikael Levander